

BEST PRACTICE

แนวทางขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติ

ด้านโอกาส

วิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ

ด้านโอกาสและการลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา

ด้วยระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของโรงเรียนท่ามะขามวิทยา

โรงเรียนท่ามะขามวิทยา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาราชบุรี

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กระทรวงศึกษาธิการ

คำนำ

ตามนโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 การสร้างโอกาสความเสมอภาคและความเท่าเทียมทางการศึกษาทุกช่วงวัย และนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ด้านโอกาสและการลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา ซึ่งจะต้องจัดการศึกษาให้ผู้เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานให้เข้าถึงโอกาส ความเสมอภาค และได้รับการพัฒนาให้มีความสามารถสำหรับการศึกษาต่อ และการประกอบอาชีพในอนาคต โดยกระทรวงศึกษาธิการได้เล็งเห็นถึงความสำคัญและถือเป็นนโยบายเร่งด่วนที่ต้องให้การศึกษแก่ผู้เรียนทุกกลุ่มอย่างเท่าเทียมกัน จึงได้ดำเนินการขับเคลื่อนการดำเนินงานส่งเสริมโอกาส ความเสมอภาคและความเท่าเทียมทางการศึกษา

ดังนั้นโรงเรียนท่ามะขามวิทยา ดำเนินการให้การช่วยเหลือด้วยกระบวนการเยี่ยมบ้านนักเรียน ทำสรุปผลการเยี่ยมบ้าน และคัดกรองนักเรียน เพื่อช่วยเหลือนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยประสานความร่วมมือกันระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงานภาครัฐและเอกชน มีเครือข่ายที่เข้มแข็ง ดำเนินการช่วยเหลือนักเรียน และนำผลการดำเนินงานมาปรับปรุงพัฒนาเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง ประชาสัมพันธ์ ยกย่องเชิดชูเกียรติ และให้ขวัญกำลังใจ

โรงเรียนท่ามะขามวิทยา
วันที่ 15 สิงหาคม พ.ศ. 2566

สารบัญ

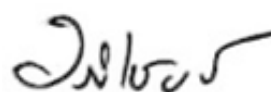
เรื่อง	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
นำเสนอชื่อผลงาน	ค
ความสำคัญของการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice)	1
จุดประสงค์และเป้าหมายของการดำเนินงาน	1
ขั้นตอนการดำเนินงาน	2
ผลการดำเนินการ / ผลสัมฤทธิ์ / ประโยชน์ที่ได้รับ	9
ปัจจัยความสำเร็จ	10
บทเรียนที่ได้รับ	10
การเผยแพร่ / การได้รับการยอมรับ / รางวัลที่ได้รับ	10
ภาคผนวก	11

แบบรายงานผลงาน/นวัตกรรมการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice)

ชื่อผลงาน/นวัตกรรม	วิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศด้านโอกาสและการลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาด้วยระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนท่ามะขามวิทยา
ด้านโอกาส	ข้อ 2 จัดการศึกษาให้ผู้เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานให้เข้าถึงโอกาส ความเสมอภาค และได้รับการพัฒนาให้มีความสามารถสำหรับการศึกษาต่อ และการประกอบอาชีพในอนาคตให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงาน
ชื่อสถานศึกษา	โรงเรียนท่ามะขามวิทยา
ขนาดโรงเรียน	☐ ขนาดใหญ่/ขนาดใหญ่พิเศษ ☒ ขนาดกลาง ☐ ขนาดเล็ก
สังกัด	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาราชบุรี
โทรศัพท์	032-234715
โทรสาร	032-234714
อีเมล	tmwschool70@gmail.com

ขอรับรองข้อความที่แจ้งไว้ข้างต้น ว่าเป็นความจริงทุกประการ

ลงชื่อ

(นายอภิเชษฐ์ เกตกร)
วันที่ 15 สิงหาคม พ.ศ 2566

ลงชื่อ

(นายณรงค์พันธ์ กรกฤตธนพันธ์)
วันที่ 15 สิงหาคม พ.ศ 2566

1. ความสำคัญของการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice)

การศึกษาเป็นพื้นฐานสำคัญที่ทุกคนจะต้องมี องค์กร UNESCO พูดเรื่องนี้ไว้ว่า การขจัดความยากจนหรือการลดความยากจนถือเป็นเป้าหมายแรกของการศึกษา และต้องเป็นการศึกษาที่มีคุณภาพที่จะให้ความรู้และวิชาการ วิชาชีพ ให้ทักษะชีวิตและทักษะวิชาชีพนั้นไปทำมาหากิน ไปรบกับความยากจน เพราะฉะนั้นการศึกษาที่มีคุณภาพจึงจำเป็นอย่างมาก จากนโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 การสร้างโอกาสความเสมอภาคและความเท่าเทียมทางการศึกษาทุกช่วงวัย และนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ด้านโอกาสและการลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา ซึ่งจะต้องจัดการศึกษาให้ผู้เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานให้เข้าถึงโอกาส ความเสมอภาค และได้รับการพัฒนาให้มีความสามารถสำหรับการศึกษาต่อ และการประกอบอาชีพในอนาคตให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงาน การพัฒนาประเทศ และการพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศของนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เน้นภาพบุคคลเพื่อให้เป็นฐานข้อมูลในการบริหารจัดการการศึกษา โดยเฉพาะการดูแลและป้องกันไม่ให้นักเรียนหลุดออกจากระบบการศึกษา และช่วยเหลือเด็กตกหล่น เด็กออกกลางคันได้กลับเข้ามาสู่ระบบ ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายและจุดเน้นของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาราชบุรี

จากนโยบายและจุดเน้นด้านโอกาสดังกล่าวของกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาราชบุรี โรงเรียนท่ามะขามวิทยาได้นำมาสู่การปฏิบัติภายใต้โครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนท่ามะขามวิทยา ซึ่งทางโรงเรียนเล็งเห็นความสำคัญของการศึกษาเป็นอย่างยิ่ง นักเรียนควรได้รับโอกาสทางการศึกษาอย่างเท่าเทียม การศึกษาเป็นช่องทางการหยุดยั้งการถ่ายทอดความยากจนจากรุ่นพ่อแม่ สู่รุ่นลูกหลานได้ ซึ่งในพื้นที่มีกลุ่มเด็กที่หลุดจากระบบการศึกษาขั้นพื้นฐานเนื่องจากหลายปัจจัย เช่น ปัญหาด้านครอบครัว ขาดแคลนอุปกรณ์การเรียน ความหลากหลายของชาติพันธุ์ เป็นต้น

ซึ่งจากข้อมูลสารสนเทศรายบุคคลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จากการสำรวจส่วนใหญ่ร้อยละ 80 มีฐานะยากจน ครอบครัวแตกแยก พ่อแม่แยกทาง นักเรียนส่วนใหญ่อาศัยอยู่กับปู่ย่าตายาย ซึ่งทำให้มีโอกาสสูงที่นักเรียนจะไม่ได้เข้ารับการศึกษา หรือหลุดออกจากระบบ ซึ่งทางโรงเรียนให้การช่วยเหลือด้วยกระบวนการเยี่ยมบ้านนักเรียนโดยคุณครูที่ปรึกษาทุกระดับชั้นดำเนินการเยี่ยมบ้านร้อยละ 100 และหลังจากเยี่ยมบ้านคุณครูที่ปรึกษาทำสรุปผลการเยี่ยมบ้าน และคัดกรองนักเรียน เพื่อช่วยเหลือนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยการประชุมปรึกษาหารือ ระดมทุนร่วมกับชุมชนในกรณีที่ต้องช่วยเหลือเร่งด่วน เช่น การมอบทุนการศึกษา การจัดหาที่อยู่อาศัยที่เหมาะสม รวมไปถึงการสร้างที่อยู่อาศัย และการนำพานักเรียนกลับเข้าสู่ระบบการศึกษา

2. จุดประสงค์และเป้าหมายของการดำเนินงาน

2.1 จุดประสงค์

1. เพื่อให้การดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนท่ามะขามวิทยาเป็นไปอย่างมีระบบและประสิทธิภาพ
2. เพื่อให้โรงเรียน ผู้ปกครอง หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หรือชุมชน มีการทำงานร่วมกันโดยผ่านกระบวนการทำงานที่มีระบบ พร้อมด้วยเอกสาร หลักฐานการปฏิบัติงาน สามารถตรวจสอบหรือรับการประเมินได้

2.2 เป้าหมาย

2.2.1 เชิงปริมาณ

นักเรียนทุกคนได้รับการดูแลช่วยเหลือและพัฒนาด้านสุขภาพกาย สุขภาพจิตและสภาพแวดล้อมทางสังคมอย่างทั่วถึงนักเรียนทุกคนได้รับการส่งเสริมพัฒนาป้องกันแก้ไขปัญหาทั้งด้านการเรียนรู้และความสามารถพิเศษ นักเรียนได้รู้จักตนเอง สามารถปรับตัว มีทักษะทางด้านสังคมและอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

2.2.2 เชิงคุณภาพ

โรงเรียนมีระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่เข้มแข็ง มีประสิทธิภาพ นักเรียนเรียนรู้อย่างมีความสุข มีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษา สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

3. ขั้นตอนการดำเนินงาน

3.1 การวางแผนการดำเนินงาน

ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นกระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบมีขั้นตอน มีครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงาน โดยการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและนอกสถานศึกษา ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน ผู้บริหาร และครูทุกคน มีวิธีการและเครื่องมือที่ชัดเจน มีมาตรฐานคุณภาพ และมีหลักฐานการทำงานที่ตรวจสอบได้กระบวนการและขั้นตอนของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีองค์ประกอบ 5 ประการ

1. การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้วยความแตกต่างของนักเรียนแต่ละคนที่มีพื้นฐานความเป็นมาของชีวิตที่ไม่เหมือนกัน หล่อหลอมให้เกิดพฤติกรรมหลากหลายรูปแบบ ทั้งด้านบวกและด้านลบ ดังนั้นการรู้จักข้อมูลที่จำเป็นเกี่ยวกับตัวนักเรียนจึงเป็นสิ่งสำคัญ ที่จะช่วยให้ครูที่ปรึกษามีความเข้าใจนักเรียนมากขึ้น สามารถนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อการคัดกรองนักเรียน เป็นประโยชน์ในการส่งเสริม การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนได้อย่างถูกต้อง ซึ่งเป็นข้อมูลเชิงประจักษ์มิใช่การใช้ความรู้สึกหรือการคาดเดาโดยเฉพาะในการแก้ไขปัญหานักเรียน ซึ่งจะช่วยให้ไม่เกิดข้อผิดพลาดต่อการช่วยเหลือนักเรียนหรือเกิดได้น้อยที่สุด

2. การคัดกรองนักเรียน เป็นการพิจารณาข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักเรียน เพื่อการจัดกลุ่มนักเรียน โดยแบ่งกลุ่มได้ 4 กลุ่ม คือ

กลุ่มปกติ คือ นักเรียนที่ได้รับการวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ตามเกณฑ์การคัดกรองของโรงเรียนแล้ว อยู่ในเกณฑ์ของกลุ่มปกติซึ่งควรได้รับการสร้างเสริมภูมิคุ้มกันและการส่งเสริมพัฒนา

กลุ่มเสี่ยง คือ นักเรียนที่จัดอยู่ในเกณฑ์ของกลุ่มเสี่ยงตามเกณฑ์การคัดกรองของโรงเรียน ซึ่งโรงเรียนต้องให้การป้องกันหรือแก้ไขปัญหามาแต่กรณี

กลุ่มมีปัญหา คือ นักเรียนที่จัดอยู่ในเกณฑ์ของกลุ่มมีปัญหาตามเกณฑ์การคัดกรองของโรงเรียน ซึ่งโรงเรียนต้องช่วยเหลือและแก้ปัญหาโดยเร่งด่วน

กลุ่มพิเศษ คือ นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ มีความเป็นอัจฉริยะ แสดงออกซึ่งความสามารถอันโดดเด่นด้านใดด้านหนึ่งหรือหลายด้าน อย่างเป็นที่ประจักษ์เมื่อเทียบกับผู้มีอายุในระดับเดียวกันภายใต้สภาพแวดล้อมเดียวกัน ซึ่งโรงเรียนต้องให้การส่งเสริมนักเรียนได้พัฒนาศักยภาพความสามารถพิเศษนั้นจนถึงขั้นสูงสุด

การจัดกลุ่มนักเรียนนี้ มีประโยชน์ต่อครูที่ปรึกษาในการหาวิธีการเพื่อดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างถูกต้อง โดยเฉพาะการแก้ไขปัญหาก็ตรงกับปัญหาของนักเรียนยิ่งขึ้น และมีความรวดเร็วในการแก้ไขปัญหา เพราะมีข้อมูลของนักเรียนในด้านต่าง ๆ ซึ่งหากครูที่ปรึกษาไม่ได้คัดกรองนักเรียนเพื่อการจัดกลุ่มแล้ว ความชัดเจนในเป้าหมายเพื่อการแก้ไขปัญหของนักเรียนจะมีน้อยลง มีผลต่อความรวดเร็วในการช่วยเหลือ ซึ่งบางกรณีจำเป็นต้องแก้ไขโดยเร่งด่วน

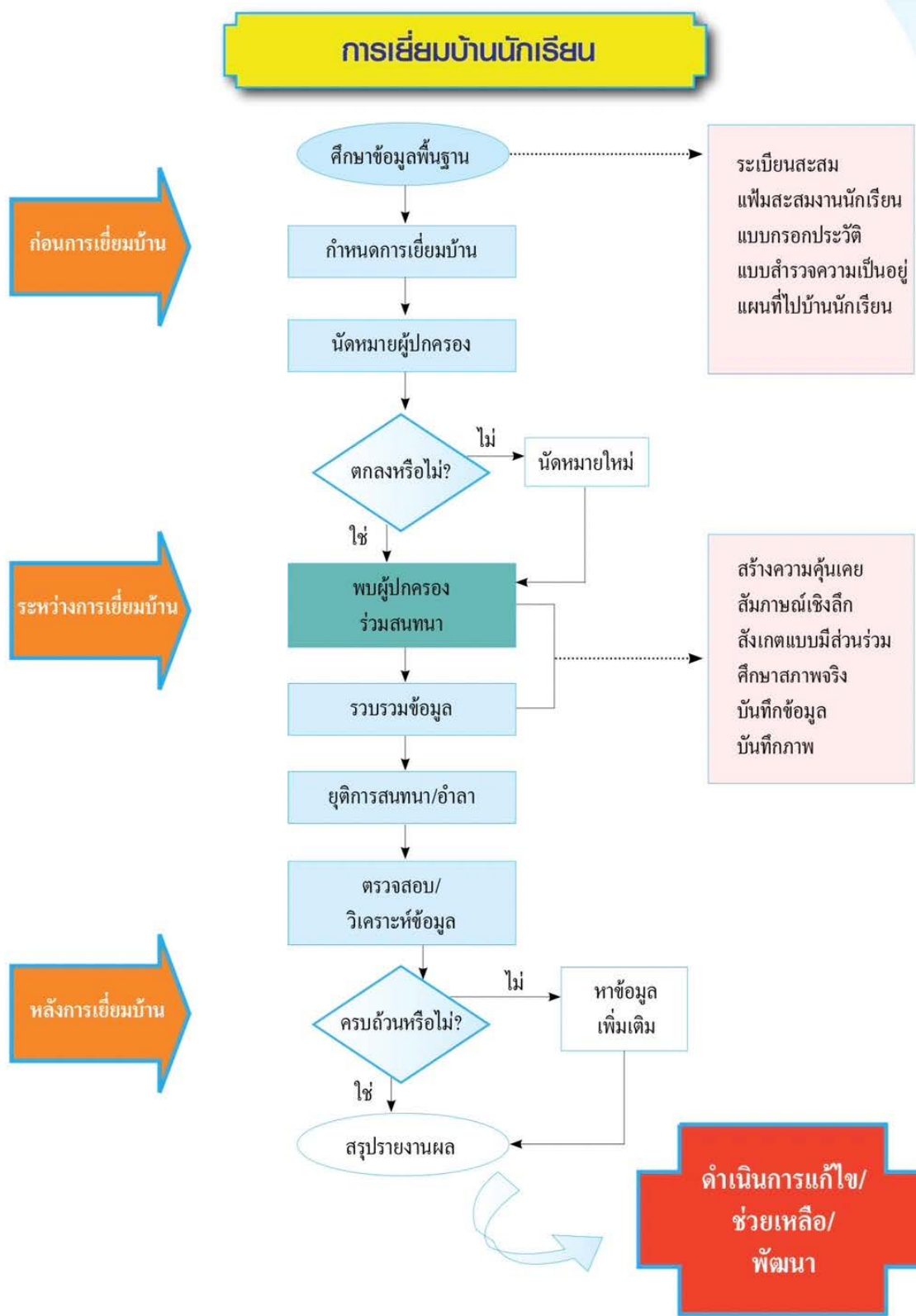
3. การป้องกันและแก้ไขปัญหา ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ครูควรให้ความเอาใจใส่กับนักเรียนทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน แต่สำหรับนักเรียนกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา นั้น จำเป็นอย่างมากที่ต้องให้ความดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิดและหาวิธีการช่วยเหลือทั้งการป้องกัน และการแก้ไขปัญหา โดยไม่ปล่อยปละละเลยนักเรียนจนกลายเป็นปัญหาของสังคม การสร้างภูมิคุ้มกัน การป้องกันและแก้ไขปัญหของนักเรียน จึงเป็นภาระงานที่ยิ่งใหญ่ และมีคุณค่าอย่างมากในการพัฒนาให้นักเรียนเติบโตเป็นบุคคลที่มีคุณภาพของสังคมต่อไป การป้องกันและการแก้ไขปัญหให้กับนักเรียนนั้นมีหลายเทคนิค วิธีการ แต่สิ่งที่ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา จำเป็นต้องดำเนินการมีอย่างน้อย 2 ประการ คือ 1. การให้คำปรึกษาเบื้องต้น 2. การจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา

4. การพัฒนาและส่งเสริมผู้เรียน เป็นการสนับสนุนให้นักเรียนทุกคน ไม่ว่าจะเป็นักเรียนกลุ่มปกติหรือกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา กลุ่มความสามารถพิเศษ ให้มีคุณภาพมากขึ้น ได้พัฒนาเต็มศักยภาพ มีความภาคภูมิใจในตนเองในด้านต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยป้องกันมิให้นักเรียนที่อยู่ในกลุ่มปกติและกลุ่มพิเศษกลายเป็นนักเรียนกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา และเป็นการช่วยให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยง/ปัญหา กลับมาเป็นนักเรียนกลุ่มปกติและมีคุณภาพตามมาตรฐานที่โรงเรียนหรือชุมชนคาดหวังต่อไป การส่งเสริมพัฒนานักเรียนมีหลายวิธีที่โรงเรียนสามารถพิจารณาดำเนินการได้ แต่มีกิจกรรมหลักสำคัญที่โรงเรียนต้องดำเนินการ คือ 1. การจัดกิจกรรมโฮมรูม 2. การเยี่ยมบ้าน 3. การจัดประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน (Classroom Meeting) 4. การส่งต่อ

ในการป้องกันและแก้ไขปัญหของนักเรียนโดยครูที่ปรึกษา อาจมีกรณีที่บางปัญหามีความยากต่อการช่วยเหลือหรือช่วยเหลือแล้วนักเรียนมีพฤติกรรมไม่ดีขึ้นก็ควรดำเนินการส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านต่อไป เพื่อให้ปัญหาของนักเรียนได้รับการช่วยเหลืออย่างถูกทางและรวดเร็วขึ้น หากปล่อยให้เป็นบทบาทหน้าที่ของครูที่ปรึกษาหรือครูคนใดคนหนึ่งเพียงลำพังความยุ่งยากของปัญหาอาจมีมากขึ้น หรือลุกลามกลายเป็นปัญหาใหญ่โตจนยากต่อการแก้ไข ซึ่งครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาสามารถดำเนินการได้ตั้งแต่กระบวนการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล หรือการคัดกรองนักเรียน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะปัญหาของนักเรียนในแต่ละกรณี การส่งต่อแบ่งเป็น 2 แบบ คือ

1. การส่งต่อภายใน ครูที่ปรึกษาส่งต่อไปยังครูที่สามารถให้การช่วยเหลือนักเรียนได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะปัญหา เช่น ส่งต่อครูแนะแนว ครูพยาบาล ครูประจำวิชา หรือฝ่ายปกครอง
2. การส่งต่อภายนอก ครูแนะแนวหรือฝ่ายปกครองเป็นผู้ดำเนินการส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญภายนอก หากพิจารณาเห็นว่าเป็นกรณีปัญหาที่มีความยากเกินกว่าศักยภาพของโรงเรียนจะดูแลช่วยเหลือได้

3.2 การดำเนินงานตามกิจกรรม

ก่อนการเยี่ยมบ้าน

1. ศึกษาข้อมูลจากระเบียนสะสม/แบบสำรวจข้อมูลพื้นฐาน แพ้มทะเบียนประวัติและสรุปข้อมูลที่สำคัญเพื่อการจดจำผู้เรียนได้
2. จัดทำตารางกำหนดการเยี่ยมบ้านนักเรียน ศึกษาแผนที่/เส้นทางและพาหนะเดินทางไปบ้านนักเรียน
3. แจ้งวัตถุประสงค์การไปเยี่ยมบ้านกับผู้ปกครองและติดต่อสื่อสารนัดหมายวัน เวลาการไปเยี่ยมบ้าน

ระหว่างการเยี่ยมบ้าน

1. ไปตรงเวลานัดหมาย ควรแต่งกายสุภาพ ทักทาย ปราศรัย สร้างความคุ้นเคยด้วยไมตรีจิตก่อนเริ่มการสนทนา
2. พูดถึงนักเรียนในเชิงบวกและร่วมหารือกับผู้ปกครองเรื่องการพัฒนา/ช่วยเหลือแก้ไขปัญหาการเรียน
3. ระวังเรื่องการใช้สายตา น้ำเสียง และกิริยาท่าทางการสื่อสารกับผู้ปกครองอย่างกัลยาณมิตร
4. กระตุ้นให้ผู้ปกครองได้พูดหรือแสดงความคิดเห็นมากกว่าการฟังครูพูด ไม่ทำตัวเป็นครูของผู้ปกครอง
5. ไม่บันทึกเทปเสียง/ภาพ นอกจากจะได้รับการอนุญาตจากผู้ปกครองใช้การสัมภาษณ์และสังเกตแบบมีส่วนร่วมจากสภาพจริง
6. ยุติการสนทนาและลาจากด้วยบรรยากาศที่เป็นมิตร

หลังการเยี่ยมบ้าน

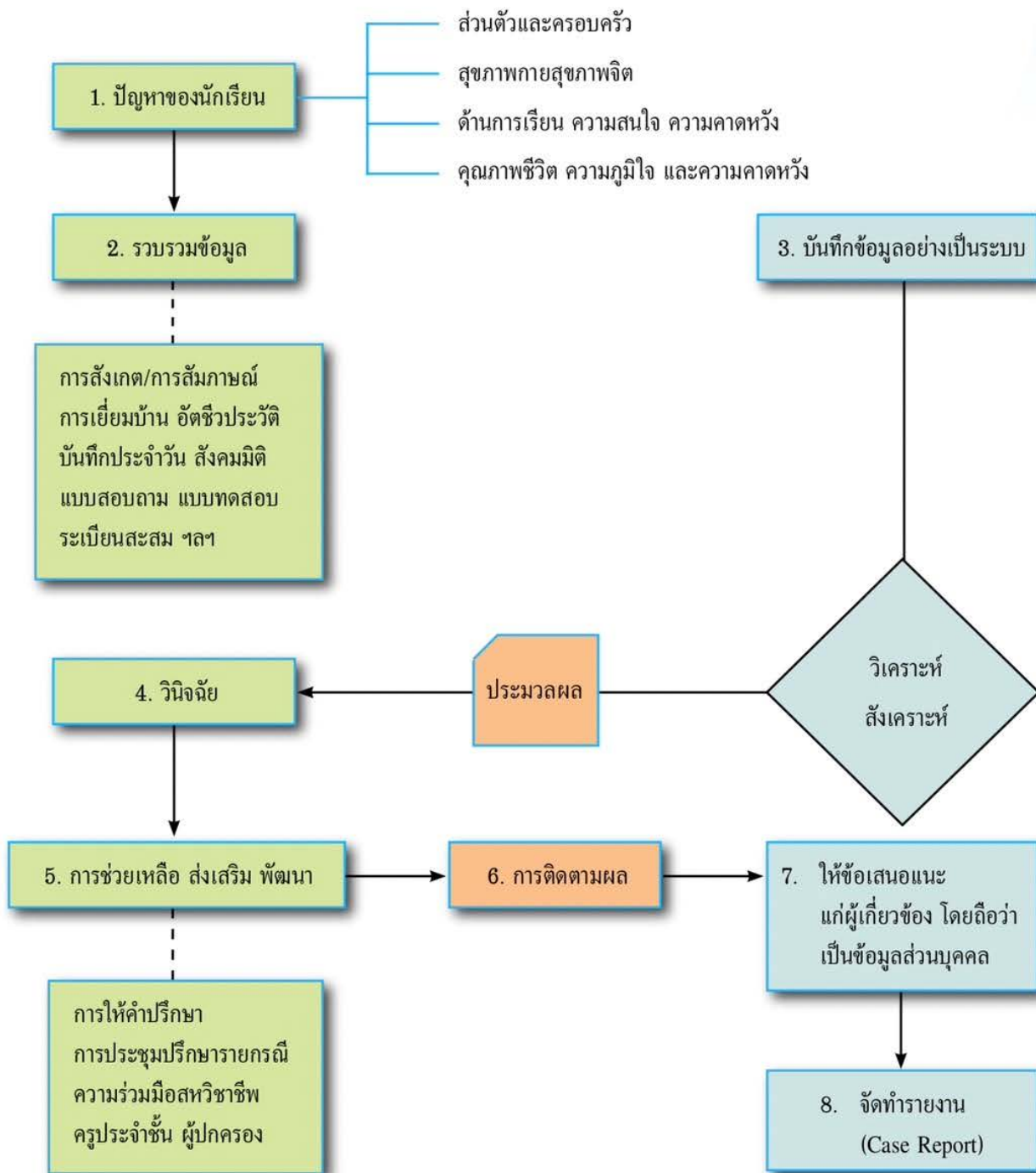
1. ตรวจสอบ/วิเคราะห์ข้อมูล หากไม่ครบถ้วนให้หาข้อมูลเพิ่มเติม
2. สรุปผลการเยี่ยมบ้านรายบุคคล รายห้อง และภาพรวมของโรงเรียน
3. นำผลการสรุปที่พบว่านักเรียนมีปัญหามาตรวจสอบร่วมกับการรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีอื่น ๆ มาคัดกรองและดำเนินการแก้ไข/ช่วยเหลือและพัฒนาตามสภาพจริง

แนวทางการให้ความช่วยเหลือหลังจากการเยี่ยมบ้านนักเรียน

ด้านที่ต้องการความช่วยเหลือ	แนวทาง/กิจกรรมให้ความช่วยเหลือ
1. ด้านเศรษฐกิจ	1. จัดหาทุนการศึกษา 2. จัดหาปัจจัยพื้นฐานให้เช่น อาหารกลางวัน เสื้อผ้า หนังสือเรียน ฯลฯ
2. ด้านสุขภาพกายและสุขภาพจิต	1. จัดกิจกรรมโฮมรูมฝึกทักษะชีวิตด้านอารมณ์และสุขภาพจิต 2. แจ้งผู้เกี่ยวข้องร่วมช่วยดูแล กรณีมีโรคประจำตัว เช่น ครูผู้สอน รายวิชาต่าง ๆ 3. ส่งต่องานอนามัยโรงเรียนหรือแพทย์(กรณีรุนแรง)
3. ด้านการเรียน	1. แจ้งผู้เกี่ยวข้อง เช่น ผู้สอนรายวิชา เพื่อจัดการสอนซ่อมเสริม 2. จัดกิจกรรมโฮมรูมเกี่ยวกับการส่งเสริมประสิทธิภาพในการเรียนรู้/ การวางแผนการเรียนที่เหมาะสมกับลีลาการเรียนรู้ (Learning Style) ของตนเอง
4. ด้านสัมพันธภาพในครอบครัว	1. จัดกิจกรรมทักษะชีวิตในการป้องกันตัวจากการถูกล่วงละเมิด 2. ให้คำปรึกษาแนะนำวิธีปฏิบัติตนที่สมควร เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต การปรับเปลี่ยนเจตคติและพฤติกรรมที่ปฏิบัติต่อนักเรียน

ด้านที่ต้องการความช่วยเหลือ	แนวทาง/กิจกรรมให้ความช่วยเหลือ
5. ด้านความสามารถพิเศษ	1 จัดกิจกรรมส่งเสริมความสามารถพิเศษเฉพาะด้าน 2. จัดเวทีให้โอกาสนักเรียนแสดงความสามารถ ส่งเข้าประกวด แข่งขันในระดับต่าง ๆ
6. ด้านความปลอดภัย	1.ประสานงานเครือข่ายผู้ปกครองเฝ้าระวังพฤติกรรมเสี่ยง

กระบวนการช่วยเหลือนักเรียนเป็นรายกรณี

กระบวนการช่วยเหลือนักเรียนเป็นรายกรณี

1. กำหนดปัญหาและตั้งสมมติฐาน

ปัญหาของนักเรียนส่วนใหญ่เป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อตัวนักเรียนใน 4 ด้าน ประกอบด้วย ปัญหาด้านครอบครัวและส่วนตัว สุขภาพกายสุขภาพจิต ด้านการเรียน ความถนัด ความสนใจ และคุณภาพชีวิต

2. การรวบรวมข้อมูล โดยใช้วิธีการและเครื่องมือที่หลากหลาย ได้แก่

- การสังเกตและบันทึกข้อมูล
- การสัมภาษณ์
- การเยี่ยมบ้าน
- แบบสอบถาม
- ระเบียบสะสม

3. การบันทึกข้อมูลอย่างเป็นระบบ ประกอบด้วย

- ข้อมูลส่วนตัว
- ข้อมูลครอบครัว
- ข้อมูลสุขภาพ
- ข้อมูลด้านการเรียน
- ข้อมูลด้านสังคม
- เป้าหมายและความคาดหวัง
- การวิเคราะห์และการวินิจฉัยปัญหา
- การช่วยเหลือ ส่งเสริม พัฒนา
- การติดตามผล ข้อเสนอแนะ

4. การวินิจฉัย

เกิดจากการวิเคราะห์สังเคราะห์ข้อมูล เพื่อการวินิจฉัยปัญหาได้ตรงประเด็น

5. ให้ความช่วยเหลือ ส่งเสริม พัฒนา

โดยใช้วิธีการที่หลากหลายของผู้ศึกษา เช่น การให้คำปรึกษา (Counseling) การประชุมปรึกษาเป็นรายกรณี (Case Conference) และความร่วมมือจากสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งบุคลากรในสถานศึกษา

6. การติดตามผล

แสดงให้เห็นถึงพฤติกรรมหรือพัฒนาการหลังการช่วยเหลือ โดยมีข้อมูลหลักฐานสนับสนุน

7. การให้ข้อเสนอแนะแก่ผู้เกี่ยวข้อง

ให้ข้อเสนอแนะแก่บุคคลที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนที่ศึกษา โดยถือว่าข้อมูลที่ใช้ต้องเป็นความลับ และการให้ข้อมูลต้องเกิดประโยชน์ในการพัฒนานักเรียน ซึ่งข้อเสนอแนะอาจให้กับตัวนักเรียน สำหรับครูแนะแนว ครูประจำชั้น ครูประจำวิชา พ่อแม่ ผู้ปกครอง เป็นต้น

8. การจัดทำรายงาน

ให้เขียนรายงานเป็นความเรียงโดยเรียงลำดับองค์ประกอบของรายงานตามข้อ 3 เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาช่วยเหลือ และส่งต่อ ทั้งนี้การเก็บรักษารายงานต้องเป็นความลับและเก็บในสถานที่ที่เหมาะสม การเผยแพร่รายงาน ควรขออนุญาตตัวนักเรียนหรือผู้ปกครอง และต้องไม่เปิดเผยชื่อและนามสกุลจริง เพื่อคุ้มครองนักเรียน

การมีส่วนร่วมของสถานศึกษากรรมการสถานศึกษา เครือข่ายผู้ปกครองในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

กระบวนการ	โรงเรียน/ครู	กรรมการสถานศึกษา เครือข่ายผู้ปกครอง
รู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	ศึกษาและจัดทำข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล เยี่ยมบ้านนักเรียน ประสานผู้ปกครอง ชุมชน	เป็นเครือข่ายการให้ข้อมูลข่าวสาร อำนวยความสะดวก ติดต่อ สื่อสารกับผู้ปกครองและชุมชน
คัดกรองนักเรียน	วิเคราะห์ข้อมูล จัดกลุ่มนักเรียน 4 กลุ่ม กลุ่มพิเศษ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา	ให้ข้อมูลเพิ่มเติมแก่ครูเป็นรายกรณี
ส่งเสริมนักเรียน	จัดกิจกรรมสร้างสัมพันธ์และเสริมศักยภาพนักเรียน กิจกรรมโฮมรูม ประชุมผู้ปกครองนักเรียน กิจกรรมเสริมความถนัดและความสนใจ และเสริมสร้างทักษะการดำรงชีวิต	ส่งเสริม สนับสนุนด้านวิชาการ บุคลากร บริหารทั่วไป ให้ความร่วมมือสนับสนุน กิจกรรมพัฒนานักเรียน เป็นเครือข่ายและขยายเครือข่ายการร่วมพัฒนา คุณภาพชีวิตนักเรียน
ป้องกันและแก้ไขปัญหา	ให้คำปรึกษาเบื้องต้น จัดกิจกรรมสำหรับ ป้องกัน แก้ไขปัญหา นักเรียน กิจกรรมเสริมหลักสูตร กิจกรรมดูแลแก้ไขปัญหานักเรียน	สอดส่องดูแลให้ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมนักเรียน จัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมและปลอดภัยจากสภาวะวิกฤต เป็นเครือข่ายและขยายเครือข่ายการช่วยเหลือ คຸ້ມครองนักเรียน กำกับ ติดตามดูแล ส่งเสริม สนับสนุนการพิทักษ์ และคຸ້ມครองสิทธิเด็ก
ส่งต่อ	วิเคราะห์สาเหตุปัญหาซ้ำซ้อนหาทางแก้ไข บันทึกการส่งต่อนักเรียนไปยังผู้เกี่ยวข้องภายในและภายนอกโรงเรียน ติดตามประเมินผล	ประสานบุคลากรและองค์กรที่เกี่ยวข้อง ให้ความช่วยเหลือแก้ไขปัญหานักเรียนในการส่งต่อนักเรียน

4. ผลการดำเนินการ / ผลสัมฤทธิ์ / ประโยชน์ที่ได้รับ

1. นักเรียนได้รับการดูแลช่วยเหลืออย่างทั่วถึง และตรงตามสภาพปัญหา
2. สัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียนเป็นไปด้วยดี และอบอุ่น
3. นักเรียนรู้จักตนเอง และควบคุมตนเองได้
4. นักเรียนเรียนรู้อย่างมีความสุข และได้รับการส่งเสริมพัฒนาเต็มตามศักยภาพอย่างรอบด้าน
5. ผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพนักเรียนอย่างเข้มแข็ง จริงจัง ด้วยความเสียสละ เอาใจใส่

5. ปัจจัยความสำเร็จ

1. ผู้บริหารและคณะคุณครู มีการจัดวางระบบบริหารจัดการรับช่วยเหลือนักเรียน จัดโครงสร้าง แผนงาน กำหนดทิศทางการบริหารงานให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา พัฒนาครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องให้มีความรู้ความสามารถในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

2. ผู้บริหารและคณะคุณครู ตระหนักและเห็นความสำคัญมีการดำเนินงานตามระบบ ทำความรู้จักนักเรียนรายบุคคลโดยการเยี่ยมบ้าน คัดกรองนักเรียนและนำผลการคัดกรองมาใช้ดำเนินงาน และส่งต่อนักเรียนที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาและมีเครือข่ายสหวิชาชีพ

3. ผู้ปกครอง ชุมชน มีส่วนร่วมในการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียน ได้รับการส่งเสริมให้ความรู้ ความเข้าใจ ดูแลช่วยเหลือบุตรหลาน มีเครือข่ายที่เข้มแข็ง ร่วมมือกับโรงเรียน เครือข่ายผู้ปกครอง หน่วยงานภาครัฐ และเอกชน สโมสรโรตารี และบุคลากรจากสาขาอาชีพอื่นๆ

4. มีการนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผลพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

5. นำผลการดำเนินงานมาปรับปรุงพัฒนาเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง ประชาสัมพันธ์ ยกย่องเชิดชูเกียรติ และให้ขวัญกำลังใจ

6. บทเรียนที่ได้รับ

6.1 การระบุข้อมูลที่ได้รับจากการผลิตและการนำผลงานไปใช้

- การสร้างโอกาสและการลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาให้กับนักเรียนโรงเรียนท่ามะขามวิทยา โดยผ่านระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีบทสรุปที่เป็นหลักการสำคัญ คือ ผู้บริหารและคุณครูที่ปรึกษาต้องมีข้อมูลของนักเรียน ซึ่งได้จากการลงพื้นที่เยี่ยมบ้านนักเรียน

- ข้อสังเกตที่พบได้จากการดำเนินโครงการที่เห็นได้ชัดเจน คือ นักเรียนและผู้ปกครองไม่บอกข้อมูลหรือสภาพความเป็นอยู่เกี่ยวกับนักเรียนที่แท้จริง ทำให้มีข้อมูลที่ไม่ถูกต้อง ซึ่งส่งผลต่อการสร้างโอกาสในการช่วยเหลือนักเรียน

- ข้อเสนอแนะในการให้โอกาสนักเรียนหรือลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาให้นักเรียน ผู้บริหาร ต้องมีความมุ่งมั่นและมีเครือข่ายทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อช่วยสนับสนุนส่งเสริมในการช่วยเหลือ ดูแล หรือสนับสนุนนักเรียน

- ข้อควรระวังในการดำเนินการที่สำคัญ คือ การละเมิดสิทธิของนักเรียนและผู้ปกครองในการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของนักเรียนผ่านสื่อต่าง ๆ สร้างเข้าใจกับนักเรียนและผู้ปกครองทุกครั้งก่อนดำเนินการ

7. การเผยแพร่ / การได้รับการยอมรับ / รางวัลที่ได้รับ

1. โรงเรียนได้เผยแพร่ผลงานผ่านทางเว็บไซต์และแพลตฟอร์มต่าง ๆ ของโรงเรียนท่ามะขามวิทยา

2. เผยแพร่ผลงานผ่านสถานีโทรทัศน์ เพจของสำนักข่าวต่าง ๆ เช่น เพจตาแป้ ราชบุรีไทม์ RCTV บริษัทราชบุรีเคเบิลทีวี แนวนหน้าออนไลน์ หนังสือพิมพ์มติชน มติชนออนไลน์ เป็นต้น

3. โรงเรียนท่ามะขามวิทยาได้รับรางวัลผู้เสียสละจากกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ปี 2565 เนื่องจากโรงเรียนให้โอกาสนักเรียนที่มีความบกพร่องทางร่างกายได้ศึกษา และมีเพื่อนนักเรียนและโรงเรียนดูแลนักเรียนอย่างดี

ภาคผนวก

1. มอบทุนการศึกษาและมอบทุนค่าอาหารกลางวันให้
นักเรียนยากจนประจำทุกปีการศึกษา

2. ระดมทุนเพื่อสร้างที่อยู่อาศัยให้กับนักเรียน โรงเรียนท่ามะขามวิทยา

1. เด็กหญิง พรนภา แซ่ลี่

บ้านหลังเก่าทรุดโทรม

แปลนบ้านใหม่นักเรียน

การเริ่มสร้างบ้านเด็กหญิงพรนภา แซ่ลิ้

ภายในบ้านของเด็กหญิงพรนภา แซ่ลี

2. บ้านเด็กชายธราเทพ ปรัชญกุล และ เด็กหญิงจิตตมาส ปรัชญกุล หลังเก่า

3. บ้านเด็กชายธราเทพ ปรัชญกุล และ เด็กหญิงจิตตมาศ ปรัชญกุล หลังใหม่

แปลนบ้านใหม่นักเรียน

3. บ้านนางสาวจิวรรณ ชมภูพันธ์ หลังเก่า

แปลนบ้านใหม่นักเรียน

3. บ้านนางสาวจิวรรณ ชมภูพันธ์ หลังใหม่

4. บ้านเด็กชายกิตติพงศ์ บุตรราช หลังเก่า

บ้านเด็กชายกิตติพงศ์ บุตรราช บ้านเช่าหลังใหม่
มีผู้มีจิตศรัทธา ที่ทำงานและอาศัยอยู่ที่ประเทศสหรัฐอเมริกา
บริจาค ให้ค่าเช่าบ้านเดือนละ 1,000 บาท

